

Politisk organisering etter valget 2019

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	

Saksdokumenter vedlagt:

Øvrige saksdokumenter:

Rådmannens innstilling:

Saken legges fram til drøfting i formannskapet uten innstilling

Trysil kommune

Jan Sævig
rådmann

(Dokumentet er elektronisk godkjent og er derfor uten signatur.)

Bakgrunn

Under formannskapetets strategiseminar i mars 2017 fremkom det et ønske om å få fremlagt en sak om vurdering av den politiske strukturen i løpet av høst/vinter 18-19.

Å opprette eller legge ned politiske utvalg, kan kommunestyret gjøre når som helst i en valgperiode, men dersom det skal gjøres noe med kommunestyre eller formannskap, må dette være avklart senest i desember året før kommunevalg finner sted.

Hva sier kommuneloven om politiske utvalg:

Vi har en helt ny Kommune lov som ble vedtatt i Stortinget den 22.6.2018. Det er ikke noe særlig nytt om politiske utvalg i den nye loven, men rådmannen velger likevel å ta fram de relevante paragrafer som vi må forholde oss til.

§ 1-1. Lovens formål

Formålet med loven er å fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyret og legge nødvendige rammer for det. Loven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse.

Loven skal legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner kan yte tjenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne. Loven skal også legge til rette for kommunenes og fylkeskommunenes utøvelse av offentlig myndighet. Videre skal loven bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige

§ 4-1. Informasjon om kommunens og fylkeskommunens virksomhet

Kommuner og fylkeskommuner skal aktivt informere om egen virksomhet og om virksomhet som andre rettssubjekter utfører på vegne av kommuner og fylkeskommuner. De skal også legge til rette for at alle kan få tilgang til slik informasjon

§ 5-1. Folkevalgte organer

Folkevalgte organer skal opprettes etter bestemmelsene i denne loven eller etter bestemmelser om slike organer i andre lover.

De organer vi kan og skal oppnevnes må forholde seg til § 5-1

§ 5-3. Kommunestyre og fylkesting. Intern delegering

Kommunestyret er det øverste organet i kommunen, og fylkestinget er det øverste organet i fylkeskommunen.

Kommunestyret treffer vedtak på vegne av kommunen, og fylkestinget treffer vedtak på vegne av fylkeskommunen, hvis ikke noe annet følger av lov.

Kommunestyret og fylkestinget kan delegerer myndighet til å treffe vedtak til andre folkevalgte organer, ordføreren eller kommunedirektøren innenfor rammene av denne loven eller annen lov.

§ 5-5. Kommunestyrets og fylkestingets sammensetning

Kommunestyret fastsetter selv medlemstallet sitt. Medlemstallet skal være et oddetall, og det skal oppfylle følgende krav til minste antall medlemmer:

Kommunestyret skal ha minst 19 medlemmer i kommuner med over 5 000, men ikke over 10 000 innbyggere

§ 5-6. Formannskap og fylkesutvalg

Kommunestyret og fylkestinget velger selv formannskap og fylkesutvalg med minimum fem medlemmer. Kommuner og fylkeskommuner som har innført parlamentarisk styreform, skal ikke ha formannskap eller fylkesutvalg

§ 5-7. Utvalg

Kommunestyret og fylkestinget kan selv opprette utvalg for kommunale og fylkeskommunale formål og for deler av den kommunale eller fylkeskommunale virksomheten. Kommunestyret kan selv også opprette utvalg med ansvar for en geografisk del av kommunen (kommunedelsutvalg). Utvalg etter denne paragrafen skal ha minst tre medlemmer

Kommunestyret og fylkestinget velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget. Kommunestyret og fylkestinget fastsetter selv hva slags saker utvalget skal behandle. Utvalget kan få tildelt vedtaksmyndighet hvis ikke noe annet følger av lov.

Utvalget kan opprette et arbeidsutvalg med medlemmer som er valgt blant medlemmene av utvalget. Dette kravet gjelder ikke når kommunedelsutvalget velger arbeidsutvalg. Utvalget kan gi lederen eller arbeidsutvalget myndighet til å treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning, hvis ikke kommunestyret eller fylkestinget selv har bestemt noe annet. Kommunedelsutvalg kan i tillegg gi lederen av administrasjonen i kommunedelen tilsvarende myndighet.

Kommunestyret og fylkestinget kan selv når som helst omorganisere eller nedlegge utvalg

Status i Trysil:

I Trysil kommune har vi hatt gjeldende politiske organisering, med nåværende hovedutvalg, siden høsten 2013.

Vi har et kommunestyre bestående av 25 medlemmer (vi gikk ned fra 33 i 1999). Kommunestyret vårt har hatt 109 saker i 2016, 73 saker i 2017 og 47 hittil i 2018.

Formannskapet i Trysil består av 9 medlemmer. Formannskapet hadde 76 saker til behandling i 2016, 64 saker i 2017 og har hatt 47 hittil i år.

Hovedutvalg for forvaltning- og teknisk drift består av 7 medlemmer. Utvalget hadde 72 saker til behandling i 2016, 62 saker i 2017 og har hatt 45 saker hittil i år.

Hovedutvalg for helse og omsorg hadde 22 saker til behandling i 2016, 21 saker i 2017 og har hatt 20 til behandling hittil i år.

Hovedutvalg for oppvekst og kultur hadde 42 saker til behandling i 2016, 32 i 2017 og 33 hittil i år.

I nytt delegeringsreglement fra kommunestyre til rådmann, vedtatt 20.06.2018, er noen flere saksområder delegert fra kommunestyre til rådmann, men det vil neppe ha stor betydning for saksmengde til politiske organ.

Litt om økonomi:

I 2017 brukte Trysil kommune ca kr.3.222.000,- på politiske gjøremål. Dette fordelte seg slik:

Stortingsvalget 2017	384
Hovedutvalg for forvaltning og teknisk drift	165
Hovedutvalg for oppvekst og kultur	110
Hovedutvalg for helse og omsorg	87
Formannskap	305
Kommunestyre mm	2076
Totalt:	3222

I summene over ligger alle de kostnader som er knyttet opp mot det enkelte utvalget. De største postene er møtegodtgjørelse, tapt arbeidsfortjeneste, lønn til ordfører, varaordfører.

Vurdering

Formannskapet bad under strategisamlingen i Fageråsen i mars 2017 om å få en sak til behandling vedrørende den politiske organiseringen i Trysil kommune. Dette i god tid før kommunevalget 2019.

Rådmannen skriver i denne omgang en kort sak som omhandler noen sentrale punkter som legges fram til formannskapet den 23.oktober. I møtet håper rådmannen å få innspill, slik at en endelig sak kan legges fram til formannskapet den 27.november og til kommunestyret den 13.desember.

Antall medlemmer i formannskap og kommunestyre

Rådmannen oppfattet ikke formannskapet slik at dette med antall kommunestyre eller formannskapsmedlemmer var noe som lå inne i bestillingen.

Vi har 25 medlemmer i vårt kommunestyre og 9 medlemmer i vårt formannskap. Minsteantall som vi kan ha i henhold til kommuneloven er 19 og 5. Dersom vi skal gjøre noe med antall kommunestyremedlemmer, eller formannskapsmedlemmer, kan dette senest vedtas i kommunestyrets møte den 13.desember 2018.

Om det fra politisk hold ønskes å utrede antall medlemmer i kommunestyre og formannskap meldes dette inn i møte 23.oktober.

Andre utvalg

I henhold til kommuneloven kan kommunestyret opprette og legge ned utvalg når kommunestyret finner dette formålstjenlig. Det synes imidlertid fornuftig å ta dette opp i god tid før et kommunevalg, slik at det politiske landskapet er klart og oversiktlig når nyvalg til kommunestyret har funnet sted.

Trysil har i dag tre hovedutvalg. Gjeldende struktur, og oppgavefordeling mellom hovedutvalgene, ble etablert høsten 2013. Tankegangen med å ha de tre hovedutvalg var at politikerne skulle komme «tettere» inn på drifta – «komme i inngrep» var et begrep som var brukt. Har vi lykket med dette? Enten vi svarer ja eller nei på dette spørsmålet må vi videre stille oss spørsmålet - hva er den viktigste oppgaven for våre politikere? Være tett på og ha detaljoversikt, eller å se helhet, sette retning/prioritere å delegerer ikke prinsipielle saker?

Diskusjonen som foregikk under strategiseminaret i Fageråsen, og som implisitt ligger inne i bestillingen, er å se på å beholde nåværende modell opp mot å ta bort hovedutvalgene i nåværende funksjon og legge deres oppgaver til formannskapet, samt økt grad av delegering til rådmannen.

Her er det kanskje to hensyn som må veies opp mot hverandre. En bredere representasjon opp mot en profesjonalitet/rasjonalitet.

Gjeldende ordning involverer flere politikere, enn om vi kun har kommunestyre og formannskap.

Hovedutvalgene for helse og omsorg, og for oppvekst og kultur har i dag kanskje ikke så mange saker til behandling, men det blir gitt mye detaljinformasjon i møtene som gir et vist antall av våre politikere et godt innblikk i drift, forvaltning og utvikling på sektornivå. Hovedutvalget for drift og forvaltning har noen flere saker til behandling. Utvalget håndterer, slik navnet tilsier, en god del saker i forhold til lov- og regelverk.

Hovedutvalgene har etter rådmannens syn ingen sentral funksjon i forhold til den løpende økonomistyring. De får riktignok tertialrapporter til behandling/informasjon, mens selve oppfølging av budsjett skjer administrativt og gjennom formannskap og kommunestyre.

Hvordan på en best mulig måte legge til rette for et velfungerende lokaldemokrati?

I formålsparagrafen til kommuneloven står det at: *loven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse.*

Hvordan får vi til dette med å bygge et sterkt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse? Dette gjøres selvsagt med god informasjon og forbedret mulighet for kommunikasjon. Målet må være å få til en aktiv innbyggerdeltakelse i lokaldemokratiske prosesser, men også i tjenesteutvikling. Hvordan kan vi bygge opp gode lokaldemokratiske arenaer? Kan vi tenke andre arenaer en de politiske møtene?

Og videre er jo spørsmålet om dette med politisk struktur har noe å si i forhold til et god lokal demokrati? Og i så fall vil dette fungere best ved dagens modell der vi har et formannskap og tre hovedutvalg med ansvar for sine saksområder, eller ved at vi lar formannskapet også tillegges de saksområder som de tre hovedutvalgene har i dag. Dette kan eventuelt gjennomføres, slik som en god del kommuner gjør det i dag, ved at formannskapets medlemmer frikjøpes 1 dag p/u og at det videre avholdes formannskapsmøter hver 14 dag.

Dagens modell involverer flere politikere og gir en bredde. Den alternative modellen der formannskapet håndterer «det meste» gir en profesjonalisering og fører trolig også med seg en effektivisering i saksbehandlingen i og med at det er hyppigere møter.

Et alternativ kunne vært å ha et forvaltningsutvalg, et utvalg som håndterer saker etter lov- og regelverk der administrasjonen ikke har (lovpålagt eller delegert / eller begge deler) fullmakt til å håndtere saker.

Rådmannen har ikke vurdert de økonomiske sidene ved å ha den ene eller andre politiske modellen. Det viktigste må være å legge til rette for et godt og velfungerende lokaldemokrati.

Et spørsmål som også må sees på er kommunestyrets rolle i forhold til den ene eller andre modellen. Kommunestyret er kommunens øverste organ. Hvordan kan vi på en best mulig måte legge opp til at organet blir en interessant og god lokaldemokratisk arena? Vil en eventuell innføring av ny modell påvirke kommunestyrets rolle? Vil for eksempel et formannskap, med frikjøpte politikere og et bredere saksfelt, bli en mer sentral arena enn tidligere?

Rådmannen utreder ikke noe mer i denne omgang og legger saken fram til drøfting uten forslag til innstilling. Rådmannen bør i møtet få en tilbakemelding på om antall medlemmer i kommunestyre og formannskap skal utredes noe mer, samt hvilke punkter formannskapet ønsker en grundigere vurdering av i forhold til en eventuell ny politisk organisering som kan gjøres gjeldende fra høsten 2019.

Konklusjon

Saken legges fram til formannskapet uten forslag til innstilling. Rådmannen håper å få innspill fra formannskapet som kan utredes fram til neste politiske runde.

Konklusjon